

Research Paper

Identifying factors affecting the weakening of entrepreneurship in graduates of Payam Noor universities in Tehran province

Alireza zare Davijani¹ , khadije Khanzadi² , Abdolrahim Navehebrahim³ , Nader Soleimani⁴

1- Phd student, department of educational management, garmsar branch, islamic azad university, garmsar, iran

2- Assistant Professor, Department of Educational Management, Garmsar Branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran

3- Professor, department of educational management, tehran branch, kharazmi university, tehran, iran

4- Associate Professor, department of educational management, garmsar branch, islamic azad university, garmsar, iran.

Receive:

12 May 2023

Revise:

12 July 2023

Accept:

12 September 2023

Keywords:

reduction of entrepreneurship, entrepreneurial atmosphere, comprehensive model of entrepreneurship analysis, entrepreneurship education, entrepreneurship in Payam Noor

Abstract

The aim of the current research is to identify the factors affecting the weakening of entrepreneurship in university graduates of Payam Noor universities in Tehran province. According to its purpose, the research method is applicable in terms of purpose, and mixed (qualitative-quantitative) in terms of implementation; of thematic analysis type, and exploratory in terms of the nature. The statistical population of the research in the qualitative part includes 11 experts in the field of entrepreneurship and management professors, selected by purposeful sampling. In the quantitative part, the statistical population of the research includes 3750 final year students. The sample size is 384 people based on Cochran's formula. Multi-stage cluster sampling (PPS) was used in this part. The data collection tool is a semi-structured interview (qualitative dimension) in the qualitative part; and in the quantitative part, the questionnaire is taken from the qualitative part. The analysis in the qualitative part is thematic analysis, and in the quantitative part it is confirmatory factor analysis using SPSS and PLS software. The output of the research is to emphasize the strengthening of four variables, including the individual and personal capabilities and qualifications of the graduates, strengthening the educational elements related to the development of entrepreneurship in the university, strengthening the government's support conditions (facilitation, support and encouragement), and finally intervention in the six environments effective on academic entrepreneurship.

Please cite this article as (APA): Zare Davijani, A., Khanzadi, K., Navehebrahim, A., & Soleimani, N. (2023). Identifying factors affecting the weakening of entrepreneurship in graduates of Payam Noor universities in Tehran province. *Management and Educational Perspective*, 5(2), 168-194.

Publisher: Iranian Business Management Association	https://doi.org/10.22034/jmep.2023.396987.1191	
Corresponding Author: khadije Khanzadi		
Email: shkhanzady@gmail.com	Creative Commons: CC BY 4.0	

Extended abstract

Introduction

An integrated view of human resources in several discussions of higher education, employment, national development, transition from the concept of first and second generation universities and the tendency towards third generation universities and similar cases has caused the training of entrepreneurial personnel to be one of the basic tasks in leader educational institutions such as first-tier universities (Yazdan Panah & Zabeidi, 2017). Entrepreneurship education and academic entrepreneurship empowers human resources in a standard process and leads to an innovative business in the university or near the university, alone or with others. From the point of view of students, entrepreneurship is attractive due to the simultaneous response to three needs of affiliation, belonging, and success. Most students' life experiences have shown that the tendency towards academic entrepreneurship makes it easier to find a job and increase the efficiency and effectiveness of students, creating space for independent work experience and facilitating the process of realizing individual and organizational entrepreneurship (Grecu & Denes, 2017).

Therefore, the researcher asked the main question: what are the factors affecting the weakening of entrepreneurship in university graduates of Payam Noor universities in Tehran province?

Theoretical Framework

The entrepreneurial university and academic entrepreneurship in the new world has been removed from the emphasis of mere theory and are considered as one of the main drivers of social systems and the link between the university (technology and innovation systems), industry (production systems), and the government (the factor of creating development conditions) (Boruck Klein & Cesar Mafra, 2020). Based on this, the three concepts of entrepreneurship education, academic entrepreneurship and entrepreneurial university are considered as related concepts and generally having a longitudinal relationship with each other (Kluczniak, 2021).

Academic entrepreneurship depends on the entrepreneurial behavior of the members and active human resources in the university. Management studies show that identity development precedes behavioral actions and in order to realize academic entrepreneurship focused on students, it is necessary to strengthen their entrepreneurial identity in different ways as much as possible, and it is based on the level of behavioral expectations (Hayter et al, 2022).

Mahmudi Khamiri Pur et al, (2022) investigated the identification of factors affecting the improvement of faculty members with an entrepreneurial approach (case study: Payam Noor University, Hormozgan Province). Based on the interviews conducted with experts in the field of human resources improvement, 71 basic themes along with 25 organizing themes were identified, and categorized based on the conclusion of the researcher in 5 comprehensive dimensions including the dimensions of individual improvement, organizational improvement, educational improvement, research improvement, and professional improvement.

Karimpour Malekshah et al, (2022) investigated the identification of components and measuring the relationships of entrepreneurial knowledge dimensions in large-scale cooperatives. Based on the findings obtained from the research, the pattern of entrepreneurial knowledge formation in large-scale cooperatives has four dimensions: individual characteristics, infrastructure and organization, environment, and support. Also, in order to measure the effectiveness and affectability of the dimensions together, with the help of the Dimtel method, it was determined that the causes include individual characteristics, infrastructures, and the organization; and the effects include the environment and support.

Research methodology

According to its purpose, the research method is applicable, and in terms of implementation, it is mixed (qualitative-quantitative), of thematic analysis type, and in terms of the nature, is exploratory type research. The statistical population of the research in the qualitative part is experts in the field of entrepreneurship and management professors, entrepreneurs who have more than 5 years of work experience and have relevant research activities in this field (project manager or main collaborator), and familiar with the structure and activity procedure of Payam Noor University (a previous student of the university, a lecturer at Payam Noor University, or have other meaningful and effective connections with this university). Sampling method in the qualitative dimension is targeted sampling; the research was conducted on the selected and introduced people as the statistical population, and eleven experts were selected as the research sample. In the quantitative part, the statistical population of this research includes final year students studying in 18 units and centers of Payam Noor in Tehran province in multiple disciplinary groups of humanities, basic sciences, technical and engineering; boys and girls separated, as well as graduates of the year of 1401 Payam Noor universities in the province. The number of qualified students is around 1750 and the number of graduating students is around 2000 (previous years). According to this rule, the total number of people in the statistical community under investigation is 3750 people. According to Cochran's formula, the sample size is equivalent to 384 questionnaires. Combined methods, semi-structured interview (qualitative dimension) and questionnaire survey of the target population and library studies (quantitative dimension) have been used collect information in this research.

Research findings

The analysis is thematic in the qualitative part, and confirmatory factor analysis in the quantitative part using SPSS and PLS software. The output of the research is to emphasize the strengthening of four variables, including the individual and personal capabilities and qualifications of the graduates, strengthening the educational elements related to the development of entrepreneurship in the university, strengthening the government's support conditions (facilitation, support and encouragement), and finally intervention in the six effective environments on academic entrepreneurship.

Conclusion

The current research has been conducted with the aim of identifying factors affecting entrepreneurship among college graduates of Payam Noor universities in Tehran province. The result of this research is in agreement with the results of Mahmudi Khamiri Pur et al, (2022), Karimpour Malekshah et al, (2022), Daneshniya et al, (2021), Akbari et al, (2020), Dorri et al, (2020)), Keshavarz (2014). Akbari et al, (2020) showed that the identification analysis of 20 components is stated in five main categories: 1- strategy and management, 2- structure and processes, 3- culture, 4- educational system, and 5- network of interactions as main components and categories of the formation of an entrepreneurial university. Finally, in order to show the importance and priority of these components as an input to the decisions of policy makers in the field of higher education to move the country's universities towards entrepreneurial universities, the hierarchical group analysis method has been used. In this regard, while using the opinions of 7 specialists and technical experts in the field of higher education, the weight and priority of the categories and components have been calculated and presented. Based on this, the five components of leadership, entrepreneurial organization,

resource management, entrepreneurial attitude and laws have the highest weight and importance.

According to the research results, the following suggestions were made:

In order to improve the skills and competences and individual qualifications of the graduates, proposing the development of the concept of education in addition to the topics of education, holding skill courses, providing suitable platforms and conditions for taking role models and finding role models from entrepreneurial people are part of the recommendations that can be presented. In the aspect of improving skills, investments should be made on the technical skills, management skills and communication skills of the graduates, respectively.

In order to strengthen and improve the attitudes, behaviors and values of graduates and students regarding entrepreneurship, it is necessary to work on the psychological field of people and change values and improve behaviors with concrete value creation.

شناسایی عوامل موثر بر تضعیف کارآفرینی در دانش آموختگان دانشگاه های پیام نور استان تهران

علیرضا زارع داویجانی^۱ ID، خدیجه خانزادی^۲ ID، عبدالرحیم نوه ابراهیم^۳ ID، نادر سلیمانی^۴ ID

۱- دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران

۲- استادیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران

۳- استاد، گروه مدیریت آموزشی، واحد تهران، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

۴- دانشیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر شناسایی عوامل موثر بر تضعیف کارآفرینی در دانش آموختگان دانشگاهی دانشگاه های پیام نور استان تهران می باشد. روش پژوهش با توجه به هدف آن، کاربردی و از حیث شیوه اجرا، آمیخته (کیفی-کمی)، از نوع تحلیل مضمون و از نظر ماهیت از نوع تحقیق های اکتشافی می باشد. جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی شامل ۱۱ نفر از خبرگان در حوزه کارآفرینی و اساتید مدیریت و نمونه گیری به صورت هدفمند می باشد. در بخش کمی، جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان سال آخر مشغول به تحصیل ۳۷۵۰ نفر می باشند. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۸۴ نفر می باشد. از روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای (PPS) استفاده شد. ابزار گردآوری داده ها در بخش کیفی مصاحبه نیمه ساخت یافته (بعد کیفی) و در بخش کمی پرسشنامه برگرفته از بخش کیفی می باشد. تجزیه و تحلیل در بخش کیفی به صورت تحلیل مضمون و در بخش کمی تحلیل عاملی تائیدی با استفاده از نرم افزار SPSS و PLS می باشد. خروجی پژوهش به ترتیب تاکید بر تقویت چهار متغیر به ترتیب شامل توانمندی های فردی و شخصی و صلاحیت های دانش آموختگان، تقویت ارکان آموزشی مرتبط با توسعه کارآفرینی در دانشگاه، تقویت شرایط حمایتی دولت (تسهیلگری، حمایتی و تشویقی) و در نهایت مداخله گری در محیط های شش گانه موثر بر کارآفرینی دانشگاهی دارد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۲۲

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۴/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۱

کلید واژه ها:

کاهش کارآفرینی،

اتمسفر کارآفرینی،

الگوی جامع تحلیل کارآفرینی،

آموزش کارآفرینی،

کارآفرینی در پیام نور

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): زارع داویجانی، علیرضا، خانزادی، خدیجه، نوه ابراهیم، عبدالرحیم، سلیمانی، نادر. (۱۴۰۲). شناسایی عوامل موثر بر تضعیف کارآفرینی در دانش آموختگان دانشگاه های پیام نور استان تهران. فصلنامه مدیریت و چشم انداز آموزش. ۱۶۸-۱۹۴.

	https://doi.org/10.22034/jmep.2023.396987.1191	ناشر: انجمن مدیریت کسب و کار ایران
		نویسنده مسئول: خدیجه خانزادی
	Creative Commons: CC BY 4.0	ایمیل: shkhanzady@gmail.com

مقدمه

پرداختن و تاکید روی آموزش کارآفرینی، کارآفرینی دانشگاهی و دانشگاه کارآفرین از دو منظر بالا به پائین (انتظار دولت‌ها) و پائین به بالا (اشتغال دانشجویان و کاربرد عملی یافته‌ها و آموزش‌ها) می‌تواند مورد توجه قرار گیرد. دولت‌ها برای ارتقا نظام نوآوری و تجاری سازی و تقویت ارتباط با صنعت و کاهش وابستگی دانشگاه‌ها به بودجه عمومی، تاکید خاص بر کارآفرینی دانشگاهی و دانشگاه کارآفرین داشته و دانشجویان از آموزش کارآفرینی به‌عنوان نوعی فرصت ارتقا در چرخه فناوری و اقتصاد، یاد می‌کنند. البته وضعیت این تاکیدات در کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته با توجه به سطح تخصیص منابع با یکدیگر متفاوت است (Silva, 2012). در صورت تعریف برنامه مداخله گری تحول آفرین در جامعه توسط دولت‌ها (خصوصاً در سطح دانشگاه‌ها) و تغییر در روابط سه بعد اصلی سیستم‌های ملی نوآوری یعنی ارکان صنعت، دولت و دانشگاه، می‌توان انتظار اثرگذاری کارآفرینی در تحولات اقتصادی-اجتماعی را داشت (Deveci & Seikkula, 2018). نگاه یکپارچه به نیروی انسانی در چند بحث آموزش عالی، اشتغال، توسعه ملی، گذر از مفهوم دانشگاه نسل اول و دوم و گرایش به سمت دانشگاه نسل سوم و مواردی همانند سبب گردیده که تربیت نیروی کارآفرین، به یکی از وظایف پایه‌ای در نهادهای آموزشی پیشرو نظیر دانشگاه‌های تراز اول، تبدیل شود (Yazdan Panah & Zabeidi, 2017). آموزش کارآفرینی و کارآفرینی دانشگاهی، نیروی انسانی را در فرآیندی استاندارد توانمند کرده و به سمت یک کسب و کار نوآورانه در دانشگاه یا نزدیک دانشگاه، به‌تنهایی یا همراه دیگران هدایت می‌کند. کارآفرینی از منظر دانشجویان، به دلیل پاسخگویی همزمان به سه نیاز، قدرت، تعلق و موفقیت، جذابیت دارد. تجارب زیستی غالب دانشجویان نشان داده که گرایش به سمت کارآفرینی دانشگاهی، سبب سهولت در کارایی و افزایش کارایی و کارآمدی دانشجویان، ایجاد فضا برای تجربه کاری مستقل و تسهیل در فرآیند تحقق کارآفرینی فردی و سازمانی، می‌شود (Greco & Denes, 2017).

از آنجا که مراکز آکادمیک در کنار توسعه مهارت‌های علمی و انتقال دانش در چارچوب ارکان آموزش (اهداف و رویکردها، ساختار و تشکیلات، شرایط فراگیر، شرایط آموزشگر، محتوای آموزشی، روش آموزشی و فناوری آموزشی، محیط آموزشی)، باید بتوانند زیست‌بوم مورد نیاز برای تربیت دانشجوی کارآفرین را نیز فراهم کنند (Watankhah, & Rezaei Moghadam, 2015; Kundaya & Ozgula, 2015). مقوله کارآفرینی در آموزش عالی در تمامی دنیا، حوزه‌ای بی‌دردسر نبوده و با چالش‌ها و محدودیت‌های زیادی همراه است (Jabeen et al, 2017). در شرایط متداول، تحقق کارآفرینی دانشگاهی به یکی از چند شیوه وجود دانشجویان بسیار قوی و بعضاً مجبور به کارآفرینی (عامل اقتصادی)، وجود اساتید قوی دارای ارتباطات وسیع با صنایع برون دانشگاهی، دانشگاه مأموریت‌گرا یا دانشگاه نسل سومی دارای ساختار مناسب شده برای کارآفرینی، اجرایی می‌گردد (Xiao-Duo et al, 2018). این در حالی است که در شرایط ایده‌ال، انتظار بر گرایش پذیری طیف وسیعی از دانشجویان ورودی دانشگاه‌ها، به سمت کارآفرینی و خودساختی و انطباق پذیری آموزش‌ها با واقعیات اقتصادی در حال تحول بیرونی، وجود دارد.

آنچه که تقریباً در دیدگاه غالب صاحب نظران در خصوص کارآفرینی دانشگاهی با اتفاق نظر همراه است، تبعیت کارآفرینی دانشگاهی و دانشگاه کارآفرین از الگوی شومپتری کارآفرینی (کارآفرینی همراه با نوآوری و تعادل شکنی خلاق و خروجی منجر به تولید ثروت همراه با توزیع آن) و فاصله‌گیری از الگوی کرزنری (تاکید روی تعادل سازی و

صرفاً تولید ثروت) است (Fernandes Lucena Vaz-Curado & Mueller, 2019). با وجود آنکه مطالعات فراوانی در زمینه بررسی رفتار و ویژگی‌های کارآفرینی دانشجویان صورت پذیرفته، اما توافق و همگرایی تئوریکال چندانی در خصوص عوامل زمینه ساز مؤثر بر توسعه و تقویت کارآفرینی یا موانع و بازدارنده‌ها، وجود نداشته و بیشتر تحقیقات کارآفرینی، متمرکز بر تشریح فرایند راه اندازی کسب و کار بوده و از مرحله و موضوعاتی نظیر تصمیم گیری، آماده سازی و نگاه نظام مند و ساختمدار در بحث کارآفرینی، غفلت شده است (Linan et al, 2011). وضعیت تشدید شده تر این موضوع در کارآفرینی دانشگاهی است. چرا که علاوه بر تاکید بر دستاوردها یا تمرکز روی افراد و هسته کلیدی هدایت کارآفرینی، می‌بایست تاکیدات تخصصی شده تری روی ساختارها و فرآیندهای فرموله کردن مستمر نوآوری‌ها و مأموریت‌های کارآفرینانه، تیم سازی های چند سطحی از فعالان در محیط‌های دانشگاهی (نظیر دانشجویان و اساتید)، انطباق خروجی‌ها و اولویت‌های کاری با واقعیات اقتصادی برون دانشگاهی، نیازها و کشش‌های جامعه، سوگیری‌ها و شرایط دولت‌ها و مواردی همانند باشد (José Bezanilla et al, 2020). مطالعات (Williams, 2013)، دارای تاکیدات عموماً تک عاملی روی فراگیر یا دانشجو به عنوان عامل اصلی تحقق کارآفرینی دانشگاهی و تقویت همه جانبه او و توانمندسازی وی در جریان تحصیل با رویکرد پرورش انسان کارآفرین بوده است. در مقابل این دیدگاه، (Walter, 2016)، تاکید بر بررسی همه جانبه خروجی‌های مورد نیاز برای فرد شاخص کارآفرین و تمرکز بر دانشجو برای پرورش چنین فردی می‌نماید. تفاوت دیدگاه والتر و ویلیامز در منشأ تشخیص مهارت‌های مورد نیاز برای فرد کارآفرین است (ویلیامز تاکید بر فرد استاندارد دارد و والتر تاکید بر فرد صلاحیت دار برای اقدام کارآفرینانه). (Fan et al, 2022)، موانع تحقق آموزش کارآفرینی در دانشگاه‌ها و اجرایی شدن کارآفرینی دانشگاهی را بر اساس مدل چهار بخش ای سیپ CIPP یا ارزیابی ورودی‌ها، ارزیابی زمینه‌ها، ارزیابی فرایندها و ارزیابی برون دادها، مدنظر قرار داده‌اند. (Philpott et al, 2011)، مشکلات ضعف کارآفرینی دانشگاهی را از تلفیق دو حوزه مشکلات عمومی کارآفرینی در جامعه و مشکلات خاص نظام آموزش عالی کشور، مدل بندی نموده و تاکید بر حالت هم افزایی این مشکلات با یکدیگر برای تقویت کارآفرینی دانشگاهی دارند.

جهت سنجش وضعیت و سطح کارآفرینی در دانشجویان نیز مدل‌های زیادی توسط افراد مختلف ارائه شده و یکی از جامع‌ترین این مدل‌ها، مدل استاندارد شده ماگاریت هیل می‌باشد که سطح و میزان کارآفرینی را در قالب شش شاخص و ۴۸ سؤال مورد سنجش قرار می‌دهد. تلفیق نظرات بیان گردیده، ما را به سمت نظر داشت به الگوهای جامع نظیر بررسی مسئله حول فرآیندهای چند بعدی کارآفرینی (در این دیدگاه، کارآفرینی نوعی چارچوب چند بعدی و پیچیده‌ای فرض می‌شود که کلیه عوامل نظیر فرد کارآفرین و ویژگی‌های او، مهارت‌ها و سبک‌های مدیریتی او، فرهنگ، استراتژی، ساختار، نظام و سازمان را در بر می‌گیرد) و مدل چند بعدی ویلیام گارتنر (وی چهار عنصر فرد، محیط، سازمان و فرآیند را در ایجاد یک اقدام کارآفرینی دخیل دانسته و آنها را با یکدیگر مرتبط می‌داند)، هدایت می‌کند (Samin, 2022). چالش کار اینجاست که درباره تعداد عوامل مورد بررسی در مدل‌های جامع و نوع گروه بندی آنها نگاه واحدی وجود نداشته و نیازمند ایجاد و رسیدن به نوعی منظومه فکری منجر به ایجاد وفاق نظر هستیم.. به‌طور خلاصه محقق قصد دارد در تحقیق حاضر با توجه به تاکیدات مطرح در نگاه جامع با رویکردی اکتشافی و به کمک تکنیک تحلیل مضمون اقدام به شناسایی عوامل مؤثر بر کاهش کارآفرینی در دانشجویان دانشگاه‌های پیام نور استان تهران نموده، سپس با بهره گیری

از تکنیک‌های کمی نظیر تحلیل عاملی، تحلیل ساختاری و ضریب تغییرات، اقدام به شناسایی میزان اثر، شناسایی اولویت‌ها، دسته بندی متغیرهای شناسایی شده و در نهایت، انطباق وضعیت مدل برازش شده با مدل پیشنهادی کند. لازم به توضیح است که طی این فرآیند منجر به طراحی مدل آسیب شناسی توسعه کارآفرینی دانشگاهی با رویکرد تفسیری-ساختاری در دانشگاه پیام نور خواهد شد.

به راین اساس محقق به این سؤال اصلی که عوامل مؤثر بر تضعیف کارآفرینی در دانش اموختگان دانشگاهی دانشگاه‌های پیام نور استان تهران چه می‌باشد؟ می‌پردازد.

ادبیات نظری

دانشگاه کارآفرین و کارآفرینی دانشگاهی در دنیای جدید از تاکید صرف نظری خارج شده و به‌عنوان یکی از محرک‌های اصلی سیستم‌های اجتماعی و عامل ارتباط بین دانشگاه (سیستم‌های فناوری و نوآوری)، صنعت (سیستم‌های تولید) و دولت (عامل ایجاد شرایط توسعه)، قلمداد می‌شوند (Boruck Klein & Cesar Mafra, 2020). بر این اساس سه مفهوم آموزش کارآفرینی، کارآفرینی دانشگاهی و دانشگاه کارآفرین، به‌عنوان مفاهیمی هم بند و عموماً دارای ارتباط طولی با یکدیگر، مدنظر قرار می‌گیرد (Klucznik, 2021).

برای سنجش کارآفرینی دانشگاهی، تاکید روی میزان اثربخشی خروجی‌ها بوده و به منظور سنجش وضعیت دانشگاه کارآفرین، میزان تحقق و دستیابی به ماموریت‌ها، می‌تواند مدنظر باشد. برای سنجش میزان کارآفرینی در فرد یا وضعیت آن در سازمان یا در یک کسب و کار در سطوح مختلف، روش‌های گوناگونی نظیر نشانگرهای تعیین وضعیت در سطح ملی، تست سنجش وضعیت شخصیت کارآفرینی (EPT، ESTP)، تست پرسشنامه کارآفرینی سازمانی اسکاربوروف و زیمرر یا پرسشنامه ۳۹ سوالی کوراتکو، پرسشنامه سنجش کارآفرینی درون سازمانی کورنوال و پرلمن، پرسشنامه کارآفرینی سازمانی مارگریت هیل (شش مؤلفه افعال سازمانی، نگرش فردی، انعطاف پذیری، وضعیت پاداش، رهبری کارآفرین و فرهنگ کارآفرین را در قالب ۴۸ سؤال مورد سنجش قرار می‌دهد. در ایران در سال ۱۳۹۰، استاندارد روایی پایایی مدل ۴۸ سواله این پرسشنامه انجام شده و مورد استفاده قرار گرفته است) (Niyazazari /Hoseini Eghdam, 2011) (et al, 2017) می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. در تحقیق حاضر به منظور بررسی وضع موجود کارآفرینی دانشگاهی در دانشگاه‌های پیام نور استان تهران از دیدگاه دانش اموختگان از پرسشنامه استاندارد کارآفرینی سازمانی مارگریت هیل شش مؤلفه‌ای و ۴۸ سوالی، استفاده شده است.

در حالی که کارآفرینی دانشگاهی به رفتار کارآفرینانه ارکان و نیروی انسانی فعال در دانشگاه بستگی دارد، مطالعات مدیریت نشان می‌دهد که توسعه هویت مقدم بر اعمال رفتاری بوده و برای تحقق کارآفرینی دانشگاهی متمرکز بر دانشجویان، تا جای ممکن باید به روش‌های مختلف، اقدام به تقویت هویت کارآفرینانه در آنها نمود و از سطح انتظارات رفتاری است (Hayter et al, 2022). همچنین در روند حرکت از کارآفرینی دانشگاهی به سمت دانشگاه کارآفرین شاهد وجود ویژگی‌هایی چند نظیر فعالیت‌های کارآفرینانه اعضای جامعه (دانشگاهان و اساتید)، اجرای استراتژی‌های مختلف منجر به توسعه بنگاه‌های جدید و تعدیل در ساختار سازمانی دانشگاه‌ها می‌باشیم (Boruck Klein & Cesar

(Mafra, 2020). دسته بندی متغیرهای مؤثر بر کاهش کارآفرینی به هر صورتی که اجرایی شود، می‌بایست تبیین کننده مدل آسیب شناسی تقویت هویت کارآفرینی دانشگاهی با رویکرد تفسیری ساختاری باشد.

از آنجا که بحث ایجاد، تربیت و آموزش کارآفرینی و کارآفرینی دانشگاهی در تحقیق حاضر مطرح بوده و از طرف دیگر ادبیات مربوط به کارآفرینی دانشگاهی ماهیتی پراکنده داشته و بسیاری از تحقیقات تنها بخش‌های خاصی از موضوع را مطالعه می‌کنند لذا تاکید تحقیق حاضر بر مدل‌های چند بعدی کارآفرینی قرار گرفته است (xia et al, 2018). از جمله مهمترین مدل‌های مطرح در این رویکرد می‌توان به مدل فرآیندی چند بعدی جفری تیمونز و همکاران (محیط، ویژگی‌های شخصی، انگیزه‌ها، رفتار، اهداف و نتایج را در نظر می‌گیرد و بر توانایی سرمایه گذاری در فرصت‌ها تکیه نموده و کارآفرین فردی است که دارای مهارت‌های چندگانه است)، مدل چند بعدی ویلیام گارتنر (وی چهار عنصر فرد، محیط، سازمان و فرآیند را در ایجاد یک کارآفرینی سازمانی دخیل دانسته و آنها را با یکدیگر مرتبط می‌داند)، مدل فرآیندی چل و هاورس (این مدل به منظور تشریح ویژگی‌های شخصی و عناصر جمعیت‌شناختی بوده و همچنین بر قدرت سرمایه گذاری در فرصت‌ها که مخالف تجهیز منابع می‌باشد نیز تأکید دارد)، مدل فرآیندی استیونسون و همکاران (فرآیند ایجاد ارزش از راه تشکیل مجموعه منحصر به فردی از منابع به منظور بهره گیری از فرصت‌ها) اشاره داشت (Ahmadpour Dariani & Matalabi, 2011). در تحقیق حاضر بنا بر ضرورت نگاه چند بعدی و یکپارچه به دانش آموختگان، دانشگاه پیام نور، شرایط محیطی و زمینه‌ای و وضعیت حمایت‌های دولت، به نظر مدل چند بعدی (Wiliiam Gartner, 1995)، نزدیکی بیشتری با واقعیات دارد.

در روند بررسی پیشینه تحقیقات داخلی و خارجی، مواردی همانند عوامل مؤثر بر تقویت گرایش به کارآفرینی، موانع کارآفرینی، راهکارهای تقویت کارآفرینی در اقشار و مخاطبین خاص (نظیر زنان و دانشجویان)، کارآفرینی سازمانی و دانشگاهی، اثرگذاری کارآفرینی بر حوزه توسعه و صنعت و موضوعات نظیر آن، مورد تمرکز و توجه قرار گرفته است. در جمع بندی نتایج تحقیقات خارجی مرتبط با موضوع می‌توان بیان داشت که به دلیل گرایش دانشگاه‌های غربی به دانشگاه نسل سوم در سال‌های گذشته تمایل چندانی برای تحقیق روی عوامل مؤثر بر گرایش و موانع کارآفرینی دانشگاهی وجود نداشته و گرایش بیشتر به سمت بررسی و ارائه مدل‌های توسعه کارآفرینی دانشگاهی در دانشگاه‌های نسل سوم است. به دلیل کم بودن چالش‌های محیطی نیز، بیشتر تأکیدات روی قابلیت‌های سیستمی و فرآیندی (سیستم مدیریت دانش، سیستم مدیریت منابع انسانی، سیستم تجاری سازی، فرآیندهای آموزشی و پژوهشی)، قابلیت‌های ساختاری (واحدهای تحقیق و توسعه، واحد انتقال فن آوری، مراکز رشد، تأمین مالی مخاطره آمیز، حمایت از مالکیت فکری، پایش محیط) و قابلیت اعضا (مهارت‌های کارآفرینی، گرایش کارآفرینی، فرهنگ کارآفرینی، فرهنگ آموزشی) قرار دارد (Gheidarpour, 2021).

بر اساس مبنای نظری و تئوری‌های مورد بررسی و پیشینه تحقیقات داخلی و خارجی مورد تحلیل، الگوهای تحلیل عوامل مؤثر بر کارآفرینی در تحقیق حاضر (مطالعه عمیق کاهش کارآفرینی دانش آموختگان در دانشگاه پیام نور) برخلاف الگوهای تک عاملی یا الگوهای متمرکز روی مأموریت خاص (نظیر الگوهای تحلیل اکوسیستم کارآفرینی، الگوهای تبیین کننده فرصت‌های کارآفرینانه، الگوهای آموزش کارآفرینی و ...)، از حالتی اکتشافی برخوردار بوده و همزمان مسئله را از سه جنبه ساختاری- کارکردی، مخاطبان و محیط مورد بررسی قرار داده است. مدل چند بعدی ویلیام گارتنر

(وی چهار عنصر فرد، محیط، سازمان و فرآیند را در ایجاد یک اقدام کارآفرینی دخیل می‌داند)، نمونه‌ای نسبتاً مناسب از الگوهای تحلیل کارآفرینی برای حل مسئله تحقیق حاضر می‌باشد

پیشینه پژوهش

(Mahmudi Khamiri Pur et al, 2022)، به بررسی شناسایی عوامل مؤثر بر بهسازی اعضای هیأت علمی با رویکرد کارآفرینی (مطالعه موردی: دانشگاه پیام نور استان هرمزگان)، پرداختند. بر اساس مصاحبه‌های انجام شده با افراد خبره در زمینه بهسازی منابع انسانی، ۷۱ مضمون پایه به همراه ۲۵ مضمون سازمان دهنده شناسایی شد که بر اساس استنتاج محقق در ۵ بُعد فراگیر شامل ابعاد بهسازی فردی، بهسازی سازمانی، بهسازی آموزشی، بهسازی پژوهشی و بهسازی حرفه‌ای دسته بندی شدند.

(Karimpour Malekshah et al, 2022)، به بررسی شناسایی مؤلفه‌ها و سنجش روابط ابعاد دانش کارآفرینی در تعاونی‌های بزرگ مقیاس پرداختند. بر اساس یافته‌های به دست آمده از پژوهش، الگوی شکل‌گیری دانش کارآفرینی در تعاونی‌های بزرگ مقیاس دارای چهار بعد ویژگی‌های فردی، زیرساخت‌ها و سازمان، محیط و حمایت می‌باشد. همچنین برای سنجش اثرگذاری و اثرپذیری ابعاد بر هم به کمک روش دیمتلم مشخص شد که علت‌ها شامل ویژگی‌های فردی و زیرساخت‌ها و سازمان است و معلول‌ها شامل محیط و حمایت می‌شوند.

(Daneshniya et al, 2021)، به بررسی موانع نهادی توسعه کارآفرینی و نقش دولت در تعدیل آن‌ها پرداختند. به این نتایج دست یافتند که مجموعاً ۲۷ مفهوم اصلی می‌تواند به عنوان موانع توسعه کارآفرینی در ایران بیان شود؛ به‌طوریکه ۱۰ مفهوم محیط سیاسی، فرهنگی، حقوقی، آموزشی، فناوری، ساختار دولت، اقتصاد کلان، محیط مالی، محیط جغرافیایی و ساختار تولید شرایط علی هستند و با دو مقوله عوامل نهادی و اقتصادی دسته بندی شدند. ۷ مفهوم کارآمدی، فرصت‌طلبی، خلاقیت، ریسک‌پذیری، نیاز به موفقیت، تمایل به استقلال و قدرت طلبی کارآفرینان با مقوله ویژگی‌های کارآفرینان، شرایط زمینه‌ای عدم توسعه کارآفرینی تشخیص داده شدند. علاوه بر این، ۷ مفهوم ایجاد بستر قانونی، ترسیم خط‌مشی‌های ویژه، توسعه زیرساخت‌ها، فرهنگ‌سازی، ارائه خدمات ویژه، ارتباط با صنعت و کمک‌های مالی، با مقوله نقش دولت و به عنوان شرایط مداخله‌گر عدم توسعه کارآفرینی و در نهایت، ۳ مفهوم کاهش رشد اقتصادی، افزایش فقر و نابرابری درآمدی و کاهش نرخ اشتغال، پیامدهای عدم توسعه کارآفرینی در ایران شناخته شدند. پژوهش حاضر از نظر تعداد عوامل شناسایی کرده، توانمندی خوبی دارد.

(Keikha & Purkarimi, 2021) پژوهشی با عنوان باز آفرینی الگوی اکوسیستم کارآفرینی دانشگاه نسل سوم (مورد کاوی: دانشگاه تهران) پرداختند. یافته‌ها نشان داد که شرایط علی عبارت بودند از. آموزش کارآفرینانه، پژوهش کاربردی، نظام یادگیری کارآفرینانه، چشم انداز کارآفرینانه، مدیریت کارآفرینانه، قوانین و مقررات، ارتباطات، حمایت و پشتیبانی، راه اندازی کسب و کار، زیر ساخت نرم، زیر ساخت سخت، منابع مالی؛ راهبردها دربرگیرنده: برنامه‌های آموزشی و درسی، توسعه ارتباطات دانشگاه با صنعت، توسعه فرهنگ کارآفرین، بازنگری در قوانین و مقررات، اصلاح نظام آموزشی، ایجاد سازوکارهای حمایت و پشتیبانی، افزایش منابع مالی، تأمین زیرساخت مناسب در مقوله شرایط

مداخله گر در دو سطح خرد: عوامل آموزشی، عوامل اقتصادی و عوامل فرهنگی و در سطح کلان: عوامل سیاسی، اقتصادی، فرهنگی را نشان داد.

(Sahasranamam et al, 2021) به بررسی سرمایه دانش در کارآفرینی اجتماعی و تجاری پرداختند. یافته‌های تحقیق نشان داده که به دلیل ماهیت تأثیرات احتمالی مؤسسات غیررسمی، بین سرمایه دانش و کارآفرینی رابطه وجود دارد، که منجر به پیامدهای مهم در حوزه تئوری و سیاستگذاری برای توسعه می‌شود. ارتباط بخشی این تحقیق با کارآفرینی دانشگاهی نیز به شکل خاص، متمرکز بر تولید سرمایه دانشی متأثر کننده کارآفرینی است.

(Henrik Barth & Ghazal Zalkat, 2021) به بررسی کارآفرینی پناهندگان در صنعت صنایع غذایی: تجربه سوئدی پرداختند. نشان می‌دهد که در صنایع غذایی و کشاورزی کارآفرینی غالباً یک فعالیت پایدار تلقی می‌شود که می‌تواند استقلال اقتصادی و ادغام اجتماعی پناهندگان را ارتقا بخشد. شرایط روستایی فرصت‌های شغلی امیدوارکننده‌ای را برای پناهندگانی که دارای زمینه‌های کشاورزی یا علاقه مند به فعالیت در این حوزه هستند را فراهم می‌کند. ارتباط تحقیق مورد بررسی با تحقیق حاضر در آن است که بهره مندی از تجارب آکادمیک مرتبط با کارآفرینی، تجارب قبلی کارآفرینی در کشور مبدأ و حمایت‌های دولتی در کشورهای مقصد، می‌تواند تأثیرات معنادار بر ارتقا کارآفرینی مهاجرین جوان، داشته باشد.

(Omored, 2020) در پژوهشی با عنوان (مدیریت بحران: لنز کیفی در مورد عواقب شکست کارآفرینی) بیان داشتند که کارآفرینی به‌طور طبیعی با موانع عدیده مواجهه بوده و برای هر کارآفرینی، هدف نهایی موفقیت و تلاش‌های گذر از موانع و کسب موفقیت است. با این حال، برخی از سرمایه‌گذاران کارآفرینی به دلایلی چند، شکست می‌خورند. مطالعه حاضر نوعی تحقیقات کیفی متمرکز بر آنچه پس از وقوع شکست کارآفرینی اتفاق می‌افتد و نحوه مدیریت تجارب ناشی از شکست توسط کارآفرینان انجام می‌شود، است. در انجام این کار، تأکید بر استفاده از مطالعات کیفی منتشر شده قبلی در مورد شکست کارآفرینی از چندین پایگاه داده الکترونیکی بوده و پس از حذف داده‌های نامربوط، ۲۱ مقاله مرتبط شناسایی شد. مقاله‌های شناسایی شده با استفاده از فرا قوم‌نگاری و نظریه پایه‌ای برای توضیح سه مفهوم کلی تجربه و هزینه شکست، تأثیر شکست و نتیجه شکست، مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌های تحقیقات کیفی تحلیل شده، بینشی را در مورد بحث‌های جاری درباره شکست کارآفرینی با شناسایی مضامین و مفاهیم تکراری و همچنین با ارائه یک مدل مفهومی که تجربیات کارآفرینان از شکست و نحوه مدیریت این شکست‌های شرکت را توصیف می‌کند، ارائه می‌کند. این یافته‌ها همچنین راه‌هایی را در مورد اینکه چگونه تحقیقات آینده می‌تواند به بحث در مورد شکست کمک کند، ارائه می‌دهد. ارتباط بررسی این تحقیق با پژوهش حاضر را باید در تجارب شکست اقدامات ابتدایی کارآفرینانه دنباله‌گیری شده توسط دانش‌آموختگان دانست.

روش پژوهش

روش پژوهش با توجه به هدف آن، کاربردی و از حیث شیوه اجرا، آمیخته (کیفی-کمی)، از نوع تحلیل مضمون و از نظر ماهیت از نوع تحقیق‌های اکتشافی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی خبرگان در حوزه کارآفرینی و اساتید مدیریت، کارآفرینی که دارای بیش از ۵ سال سابقه کار و دارای فعالیت‌های پژوهشی مرتبط در این حوزه (مدیر پروژه یا

همکار اصلی) و آشنا با ساختار و رویه فعالیتی دانشگاه پیام نور (دانشجوی قبلی دانشگاه، مدرس دانشگاه پیام نور و یا دارای دیگر ارتباطات معنادار و مؤثر با این دانشگاه) می‌باشند. روش نمونه‌گیری در بعد کیفی نمونه‌گیری هدفمند؛ از افراد انتخابی و معرفی شده به عنوان جامعه آماری پژوهش صورت پذیرفته و یازده متخصص به عنوان نمونه پژوهش انتخاب گردید. در بخش کمی، جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان سال آخر مشغول به تحصیل در واحدها و مراکز ۱۸ گانه پیام نور استان تهران در گروه‌های رشته‌ای چندگانه علوم انسانی، علوم پایه، فنی و مهندسی به تفکیک دختر و پسر و همچنین فارغ‌التحصیلان سال ۱۴۰۱ دانشگاه پیام نور استان می‌باشند. تعداد دانشجویان واجد شرایط در حدود ۱۷۵۰ نفر محاسبه شده و تعداد دانشجویان فارغ‌التحصیل نیز رقمی در حدود ۲۰۰۰ نفر است (سنوات قبلی). بر این قاعده کل افراد جامعه آماری مورد بررسی ۳۷۵۰ نفر می‌باشند. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران معادل با ۳۸۴ پرسشنامه است. از آنجا که دسترسی به لیست کامل همه دانشجویان سال آخر و فارغ‌التحصیلان ناممکن و غیرعملی است، لذا مبنای باید بر نمونه‌گیری خوشه‌ای یک تا چند مرحله‌ای قرار گیرد. هرگاه خوشه‌هایی که باید از آنها نمونه‌گیری شود دارای حجم‌های کاملاً متفاوتی باشد، بهتر است از طرح نمونه‌گیری اصلاح شده‌ای به نام «نمونه‌گیری با احتمال متناسب با حجم» (PPS) استفاده گردیده و شانس انتخاب هر نمونه برای انتخاب شدن متناسب با حجم آن است. این روش سبب انتخاب نمونه نرمال‌تر و افزایش روایی داده‌های به دست آمده از اعضای نمونه خواهد شد. بنابراین در این تحقیق از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای (PPS) استفاده می‌شود. جهت جمع‌آوری اطلاعات در تحقیق حاضر از روش‌های ترکیبی، مصاحبه نیمه ساخت یافته (بعد کیفی) و پیمایش پرسشنامه‌ای از جامعه هدف و مطالعات کتابخانه‌ای (بعد کمی) استفاده شده است. برای تعیین روایی از روش اعتبار محتوایی استفاده شده و پرسشنامه در اختیار اساتید و کارشناسان دانشگاهی و اجرایی قرار گرفت و پس از جمع‌بندی نقطه نظرات آنها، نسبت به تنظیم پرسشنامه نهایی و توزیع آن بین دانش‌آموختگان، اقدام گردید. برای سنجش پایایی، روش آلفای کرونباخ مورد استفاده قرار گرفت. میزان آلفای کرونباخ برای سنجش وضعیت کارآفرینی ۰/۹۱۵ و برای عوامل مؤثر بر کارآفرینی ۰/۷۹ به دست آمده است. برای سنجش پایایی ابزار کیفی (مصاحبه) از توافق درون موضوعی استفاده گردیده و درصد توافق درون موضوعی، ۰/۷۳ محاسبه شده است. در بخش کیفی از تحلیل مضمون برای چهارچوب بندی اطلاعات و داده‌ها استفاده گردیده و در بخش کمی آمار مورد استفاده برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، در دو حوزه آمار توصیفی و استنباطی متمرکز بوده و در حوزه آمار استنباطی به دلیل ماهیت شبه فاصله‌ای داده‌های طیفی و نرمال بودن داده‌ها، از آزمون‌های پارامتری F و T و تحلیل عاملی اکتشافی (جهت دسته‌بندی عوامل) و تحلیل عاملی تأییدی (برازش مدل) می‌باشد.

یافته‌های پژوهش

وضعیت یافته‌های تحقیق حاضر در دو بعد کیفی و کمی (توصیفی و استنباطی) مبتنی بر سؤالات و فرضیات تحقیق، اهداف و بیان مسئله با رویکرد پاسخگویی به مسئله تحقیق به صورت زیر است. در بعد کیفی با انجام مصاحبه عمیق نیمه ساخت یافته، با تک تک اعضای نمونه، اقدام به گردآوری نظرات شد و سپس با روش تحلیل مضمون (مضمون)، داده‌ها مورد تحلیل و تبیین قرار گرفتند. روش تحلیل مضمون به عنوان محور روش شناسی در شش مرحله آشنایی با داده‌ها، ایجاد کدهای اولیه، جستجوی کدهای گزینشی (مضامین پایه)، شکل‌گیری مضامین

سازنده، تعریف و نامگذاری تم‌های اصلی، تهیه گزارش نهایی، دنباله‌گیری شده است. بر اساس مصاحبه‌های صورت پذیرفته، ۲۵۷ کد اولیه استخراج گردید و با توجه به کدهای اولیه به دست آمده و سؤالات تحقیق، کدهای اولیه مورد مطالعه و بررسی مجدد قرار گرفتند و عبارات‌های معنایی مشابه و همسو شناسایی و در قالب ۴۰ کد ثانویه، کدبندی و خلاصه سازی شدند. در گام پایانی ۴۰ کد ثانویه، با نگاهی دقیق‌تر و با توجه به اهداف و سؤالات تحقیق، مورد جمع‌بندی مجدد قرار گرفتند و در مجموع ۲۰ کد نهایی (مقولات نهایی) از میان داده‌ها، شناسایی گردید. شبکه مضامین کاهش کارآفرینی دانش آموختگان بر اساس مصاحبه‌های کیفی، با توجه به تحلیل و تبیین داده‌های حاصل از پژوهش بر مبنای تحلیتم و کدهای ثانویه و نهایی به دست آمده، به صورت زیر است.

شکل ۱: شبکه مضامین کاهش کارآفرینی دانش آموختگان بر اساس خروجی تحلیل مضمون

بر طبق خروجی‌های کیفی، ملاحظه می‌شود که عوامل مؤثر بر کاهش کارآفرینی در چهار دسته و ۲۰ متغیر، دسته‌بندی شده‌اند. یافته‌ای که پاسخگو به بخشی از سؤالات تحقیق می‌باشد. در ادامه پژوهش، این یافته‌ها می‌بایست در بعد کمی از دیدگاه دانش آموختگان، رتبه‌بندی، گروه‌بندی و اعتبارسنجی شود. بدین منظور در ادامه مقاله به یافته‌های کمی (آمار توصیفی و استنباطی) اشاره خواهد شد (یافته‌های منجر به پاسخگویی به فرضیات تحقیق). منظور از طرح سؤالات مربوط به مشخصات فردی پاسخگویان این است که مشخص شود آیا شرایط فردی افراد روی پاسخ‌های داده شده اثر دارد یا نه؟ به عبارتی آیا پاسخ‌ها وابسته به نظر پاسخگویان می‌باشد یا خیر؟ لذا شناسایی و توصیف وضعیت جامعه آماری، اهمیت خواهد داشت.

جدول ۱: بررسی توصیفی مشخصات فردی پاسخگویان (دانش آموختگان)

متغیر مورد بررسی	دامنه	میانہ	نما یا مد
سن	۲۱-۵۵	۲۵ تا ۳۰ سال	۲۵ تا ۳۰ سال
گروه تحصیلی در دانشگاه پیام نور	انسانی-پایه-فنی و مهندسی	علوم انسانی	علوم انسانی
وضعیت تأهل	متاهل-مجرد	مجرد	مجرد
وضعیت اشتغال	شاعل-بیکار	بیکار	بیکار
سابقه کار کارآفرینانه فردی و جمعی	بلی-خیر	خیر	خیر
جنس	مرد-زن	زن	زن

مطابق یافته‌های به دست آمده ۶۵ درصد پاسخگویان زیر ۳۰ سال می‌باشند و بیشترین فراوانی نیز در رده سنی ۲۵ تا ۳۰ سال دیده می‌شود. عمده گروه پاسخگو جزو گروه علوم انسانی هستند. حدود ۵۵ درصد پاسخگویان را زنان و دختران تشکیل می‌دهند. حدود ۴۰ درصد پاسخگویان متأهل و حدود ۴۷ درصد آنها شاغل هستند و این طیف شامل اشتغال تمام وقت، نیمه و پاره وقت می‌گردد. بالغ بر ۹۸ درصد پاسخگویان هیچگونه سابقه فعالیت کارآفرینانه فردی و جمعی، نداشته‌اند.

وضعیت آمار توصیفی و رتبه بندی ۲۰ آیتم مطرح به‌عنوان مقوله‌های مؤثر بر کارآفرینی (مستخرج از تحلیل مضمون) در چهار دسته شرایط فردی و شخصی پاسخگویان، ارکان آموزشی دانشگاه پیام نور، شرایط محیطی مؤثر بر کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان و در نهایت متغیر حمایتی و تسهیلگری دولت برای کارآفرینی به شرح جدول زیر است.

جدول ۲: رتبه بندی مقوله‌های نهایی ۲۰ گانه مؤثر بر کارآفرینی بر اساس ضریب تغییرات

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	متغیرهای های چهارگانه و گویه های ۲۰ گانه مرتبط با سنجشان	ردیف
۱	۰/۰۸	۰/۴۳	۴/۲	مهارت‌ها و شایستگی‌ها و صلاحیت‌های فردی دانش آموختگان و دانشجویان A1	۱
۲	۰/۱۲	۰/۴۷	۴	نگرش‌ها، رفتارها و ارزش‌های دانش آموختگان و دانشجویان A2	۲
۳	۰/۱۳۴	۰/۵۲	۳/۹	ویژگی‌های فردی و شخصیتی دانش آموختگان و دانشجویان A3	۳
-	۰/۱۲	۰/۴۸	۴/۰۴	جمع کل ویژگی‌ها، صلاحیت‌ها، مهارت‌ها	-
۴	۰/۱۹۱	۰/۶۱	۳/۲	اهداف و رویکردهای پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان D1	۴
۵	۰/۱۶۶	۰/۵۸	۳/۵	ساختار و تشکیلات پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان D2	۵

۵	۰/۱۰۶	۰/۴۱	۳/۹	فراگیران پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان (میزان یادگیری، تجربه عملی، پیگیری درون و برون دانشگاهی) D3	۶
۳	۰/۱	۰/۴	۴	مهارت اساتید پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان D4	۷
۲	۰/۰۹۶	۰/۴۳	۴/۵	محتوای ارائه شده در پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان D5	۸
۱۵	۰/۱۸۶	۰/۶۵	۳/۵	فناوری آموزشی موجود در پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان D6	۹
۹	۰/۱۳۴	۰/۴۸	۳/۶	روش های آموزشی مورد استفاده در پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان D7	۱۰
۷	۰/۱۱۸	۰/۴	۳/۴	محیط آموزشی دانشگاه پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان D8	۱۱
۲	۰/۱۴	۰/۵	۳/۷	جمع کل ارکان آموزش	-
۶	۰/۱۱۶	۰/۵۱	۴/۴	تسهیل ها و اقدامات کاهش موانع کارآفرینی فراهم شده توسط دولت برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور B1	۱۲
۱۰	۰/۱۳۸	۰/۵۵	۴	حمایت های دولت برای کارآفرینی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور B2	۱۳
۱۱	۰/۱۴۷	۰/۵۷	۳/۹	مشوق های فراهم شده توسط دولت برای کارآفرینی بر کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور B3	۱۴
۳	۰/۱۴۳	۰/۵۵	۴/۱	جمع کل تسهیلتی، حمایت ها و مشوق ها	-
۴	۰/۱۰۳	۰/۴۵	۴/۴	عامل زمینه ای و محیطی مالی - اقتصادی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور C1	۱۵
۳	۰/۱	۰/۴۲	۴/۲	عامل زمینه ای و محیطی اجتماعی - فرهنگی - ارزشی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور C2	۱۶
۱۴	۰/۱۷۵	۰/۶۱	۳/۵	عامل زمینه ای و محیطی سیاسی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور C3	۱۷
۱۳	۰/۱۷	۰/۶۶	۳/۹	عامل زمینه ای و محیطی قانونی - حقوقی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور C4	۱۸
۱۸	۰/۲	۰/۶	۳	عامل زمینه ای و محیطی زیرساختی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور C5	۱۹

۲۰	عامل زمینه‌ای و محیطی مدیریتی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور C6	۳/۲	۰/۶۲	۰/۱۹۴	۱۷
-	جمع کل عوامل محیطی و زمینه‌ای	۳/۷	۰/۵۶	۰/۱۶	۴
-	وضعیت کل	۳/۸۱	-	-	-

میانگین متوسط در حد ۳/۸۱ یعنی نزدیک به زیاد بوده و سه عمل اصلی اثرگذاری برای توسعه و تقویت کارآفرینی در دانشگاه پیام نور (جریان رفع کننده کاهش آفرینی) شامل مهارت‌ها و شایستگی‌ها و صلاحیت‌های فردی دانش‌آموختگان و دانشجویان، محتوای ارائه شده در پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان، عامل زمینه‌ای و محیطی اجتماعی-فرهنگی-ارزشی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور و مهارت اساتید پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان (رتبه سوم، دو گزینه را شامل می‌شود) می‌باشد.

کمترین اثرات هم از سه مقوله عامل زمینه‌ای و محیطی زیرساختی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور، عامل زمینه‌ای و محیطی مدیریتی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور، اهداف و رویکردهای پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان، گزارش شده است. بر اساس یافته‌های تحقیق، به نظر می‌رسد که توسعه کارآفرینی از دیدگاه پاسخگویان امری فردی و شخصی در نظر گرفته شده و چندان معتقد به دخالت دانشگاه نمی‌باشند. به نظر می‌رسد که دانشجویان برای مقابله با کاهش کارآفرینی معتقد به گذر از کارآفرینی (فردی) به کارآفرینی دانشگاهی و در نهایت، دانشگاه کارآفرین باشند.

بر اساس توضیحات ارائه شده قبلی، ارزیابی کارآفرینی دانش‌آموختگان دانشگاه پیام نور، بر اساس مدل استاندارد ۴۸ سواله و شش مؤلفه‌ای مارگریت هیل صورت پذیرفته و وضعیت تفکیکی و تجمعی مؤلفه‌ها به شرح زیر است.

جدول ۳. توصیف وضعیت کارآفرینی دانش‌آموختگان بر اساس مدل استاندارد مارگریت هیل

ردیف	سنجش وضعیت کارآفرینی بر اساس مدل شش عاملی	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات	رتبه
۱	افعال سازمانی	۲/۹	۰/۶۸	۰/۲۳	۳
۲	نگرش فردی	۲/۸	۰/۵۱	۰/۱۸	۱
۳	انعطاف پذیری	۲/۵	۰/۶۲	۰/۲۵	۵
۴	وضعیت پاداش	۲/۴	۰/۵۷	۰/۲۴	۴
۵	رهبری کارآفرین	۲/۵	۰/۵۵	۰/۲۲	۲
۶	فرهنگ کارآفرین	۲/۲	۰/۵۱	۰/۲۳	۳
-	میزان کارآفرینی دانش‌آموختگان	۲/۵۵	۰/۵۷	۰/۲۲	-

همانگونه که ملاحظه می‌شود، وضعیت کارآفرینی از دیدگاه دانش آموختگان در حد کم بوده (تمامی مؤلفه‌های شش گانه تأیید کننده همین وضعیت هستند) و در بین مؤلفه‌های سازنده، وضعیت نگرش فردی و رهبری کارآفرین، اندکی بهتر از سایر مؤلفه‌هاست.

بررسی وضعیت تفاوت معناداری بین نظرات پاسخگویان بر حسب گروه‌های سنی چهارگانه، گرایشات تحصیلی سه گانه (علوم انسانی، علوم پایه، فنی مهندسی و کشاورزی) با نظرات پاسخگویان در خصوص وضعیت مقوله‌های ۲۰ گانه مؤثر بر کاهش کارآفرینی و وضعیت کارآفرینی (مبتنی بر پرسشنامه استاندارد هیلز) نشان می‌دهد که هیچگونه تفاوت معنی‌داری بین نظرات پاسخگویان مشغول به تحصیل در گرایشات سه پانه تحصیلی (علوم انسانی، علوم پایه، فنی و مهندسی و کشاورزی) و پاسخگویان دارای گروه‌های سنی مختلف، در خصوص مقوله‌های ۲۰ گانه نهایی استخراج شده و وضعیت کارآفرینی، وجود ندارد، یعنی همه گروه‌های سنی و تحصیلی، نظرات یکسانی ارائه داده‌اند. بر این اساس از ذکر جدول داده‌های مرتبط با این موضوع پرهیز شده است.

در تحقیق حاضر علاوه بر مقایسه نظرات چند گروهی (تحلیل واریانس چند طرفه)، با مقایسه نظرات دو گروه (جنس مرد و زن، شاغل و غیر شاغل، سابقه کار کارآفرینی و وضعیت تأهل) نیز مواجه هستیم که از آزمون T استفاده شد است. بررسی‌ها نشان دهنده عدم وجود رابطه معنادار بین نظرات دو گروه مرد و زن پاسخگو، شاغل و غیر شاغل، گروه‌های دارای سابقه کار یا فاقد سابقه کار کارآفرینی و گروه‌های پاسخگویان متأهل و مجرد در خصوص مقوله‌های ۲۰ گانه نهایی استخراج شده و وضعیت کارآفرینی، بوده و در واقع می‌توان استنتاج نمود که نظرات تحت تأثیر شرایط فردی و شخصی گروه‌های پاسخگو قرار نداشته است. به دلیل عدم معناداری، از ذکر داده‌های جدول مربوطه، خود داری شده است.

به منظور پی بردن به متغیرهای زیربنایی سازنده یک پدیده یا تلخیص مجموعه داده‌ها از روش تحلیل عاملی استفاده می‌شود. تحلیل عاملی به‌طور کلی دارای دو نوع تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی است. در تحلیل عاملی اکتشافی، پژوهشگر درصدد کشف ساختار زیربنایی مجموعه نسبتاً بزرگی از متغیرهاست و پیش فرض اولیه آن است که هر متغیری ممکن است با هر عاملی ارتباط داشته باشد. در تحلیل عاملی تأییدی پیش فرض اساسی آن است که هر عاملی با زیرمجموعه خاصی از متغیرها ارتباط دارد. حداقل شرط لازم برای تحلیل عاملی تأییدی این است که پژوهشگر درمورد تعداد عامل‌های مدل، قبل از انجام تحلیل، پیش فرض و نظر معینی داشته باشد. هدف از انجام تحلیل عاملی اکتشافی در تحقیق حاضر، دسته بندی مقوله‌های نهایی ۲۰ گانه مستخرج از تحلیل مضمون و بررسی این موضوع است که آیا خروجی دسته بندی صورت گرفته با پیش فرض اولیه دسته بندی محقق در مدل مفهومی (چهار گروه عوامل شخصی و فردی، عوامل مرتبط با ارکان آموزشی، عوامل محیطی و عوامل حمایتی دولت از کارآفرینی) همخوانی دارد یا دارای تفاوت در تعداد دسته‌ها و اسامی انتخابی برای نامگذاری‌ها است؟

برای تعیین و تشخیص مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل عاملی با استفاده از آزمون‌های KMO^۱ و بارتلت ۲ اقدام شده است. همانگونه که در منابع آماری تعیین شده، در صورتی که مقدار KMO کمتر از ۰/۵۰ باشد داده‌ها برای تحلیل عاملی

1- Kaiser-Meager-Olkin
2- Bartlett Test

مناسب نخواهند بود. مقدار KMO در تحقیق حاضر ۰/۸۲ بوده و بار تلت تست ۱۲۹۲/۷۱۲ به دست آمده است. به منظور چرخ عامل‌ها از روش واریماکس استفاده شده و متغیرهایی که بار عاملی آن‌ها بزرگتر از ۰/۵۰ بوده به عنوان بارهای عاملی معنی دار استخراج گردید. به منظور دسته‌بندی عامل‌ها دستور دسته‌بندی متغیرها داده شد. عامل‌های استخراج شده همراه با مقدار ویژه و درصد واریانس و درصد واریانس تجمعی آنها به شرح جدول (۴) می‌باشند.

جدول ۴. عوامل استخراج شده همراه با مقدار ویژه، درصد واریانس و درصد واریانس تجمعی آنها برای مقوله‌های ۲۰ گانه مؤثر بر کارآفرینی در دانشگاه پیام نور

ردیف	عامل‌ها	مقدار ویژه	درصد واریانس مقدار ویژه	فراوانی تجمعی درصد واریانس
۱	عامل اول	۵/۳۸۱	۱۹/۲۱۱۸	۱۹/۲۱۸
۲	عامل دوم	۵/۲۷۷	۱۸/۸۴۶	۳۸/۰۶۴
۳	عامل سوم	۵/۰۲۳	۱۸/۳۶۹	۵۶/۴۲۷
۴	عامل چهارم	۴/۵۸۹	۱۵/۹۶۲	۷۲/۳۹۵

جدول ۵. متغیرهای مربوط به هر یک از عوامل مقوله‌های ۲۰ گانه مؤثر بر کارآفرینی در دانشگاه پیام نور و میزان ضرایب به دست آمده از ماتریس دوران یافته

نام عامل	علامت	متغیرها	میزان ضرایب
مهارت‌ها و ویژگی‌های فردی	C۱	مهارت‌ها و شایستگی‌ها و صلاحیت‌های فردی دانش‌آموختگان و دانشجویان	۰/۷۷۳
	C۲	نگرش‌ها، رفتارها و ارزش‌های دانش‌آموختگان و دانشجویان	۰/۶۲۵
	C۳	ویژگی‌های فردی و شخصیتی دانش‌آموختگان و دانشجویان	۰/۶۷۸
رویکردهای دانشگاه، محیط بیرونی و وضعیت محتوای کارآفرینی	C۴	اهداف و رویکردهای پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان	۰/۸۳۸
	C۵	ساختار و تشکیلات پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان	۰/۷۱۹
	C۶	فراگیران پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان (میزان یادگیری، تجربه عملی، پیگیری درون و برون دانشگاهی)	۰/۷۱۳
	C۷	مهارت اساتید پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان	۰/۷۱۸
	C۸	محتوای ارائه شده در پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان	۰/۷۸۳
	C۹	فناوری آموزشی موجود در پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان	۰/۷۳۸
	C۱۰	روش‌های آموزشی مورد استفاده در پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان	۰/۷۳۹
	C۱۱	محیط آموزشی دانشگاه پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان	۰/۸۰۱

۰/۷۷۰	تسهیل‌ها و اقدامات کاهش موانع کارآفرینی فراهم شده توسط دولت برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C12	تسهیلگری و حمایت دولت
۰/۶۶۱	حمایت‌های دولت برای کارآفرینی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C13	
۰/۵۷۶	مشوق‌های فراهم شده توسط دولت برای کارآفرینی بر کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C14	
۰/۷۹۸	عامل زمینه‌ای و محیطی مالی - اقتصادی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C15	محیط اقتصادی و اجتماعی- فرهنگی
۰/۷۰۸	عامل زمینه‌ای و محیطی اجتماعی- فرهنگی- ارزشی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C16	
۰/۶۴۲	عامل زمینه‌ای و محیطی سیاسی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C17	
۰/۶۴۹	عامل زمینه‌ای و محیطی قانونی- حقوقی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C18	
۰/۶۹۷	عامل زمینه‌ای و محیطی زیرساختی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C19	
۰/۶۹۰	عامل زمینه‌ای و محیطی مدیریتی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C20	

تحلیل عوامل مقوله‌های ۲۰ گانه مؤثر بر کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان در دانشگاه پیام نور استان تهران نشان می‌دهد که چهار عامل نقش موثری در موفقیت کارآفرینی در دانشگاه پیام نور می‌توانند ایفا کنند. اولین عامل با مقدار ویژه ۵/۳۸۱ که عامل فردی نامگذاری شده است. ۱۹/۲۱۸ درصد از عوامل موفقیت را در خود جای داده است. این عامل دربرگیرنده مهارت‌ها و ویژگی‌های شخصی و فردی دانش‌آموختگان و دانشجویان سال آخر است. ویژگی‌هایی مانند اعتماد به نفس، وفاق و همگرایی، علاقمندی، پشتکار و استقامت، انگیزه لازم، حس نیاز به موفقیت و واکنش حساب شده و عقلایی از ویژگی‌های افراد بوده و تاکید روی مهارت فنی و مدیریتی از مهمترین این موارد می‌باشند. این بدین معناست که دانش‌آموختگان و دانشجویان، باید این مهارت‌ها و ویژگی‌ها را در خود تقویت نمایند.

عامل دوم با مقدار ویژه ۵/۲۷۷ حدود ۱۸/۸۴ درصد از عوامل مؤثر بر موفقیت کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان سال آخر را در بردارد و به نام عامل رویکردهای دانشگاه، محیط بیرونی و وضعیت محتوای کارآفرینی نامگذاری شده است. این عامل بازگوکننده این موضوع است که برای موفقیت دانش‌آموختگان و دانشجویان سال آخر در بحث کارآفرینی در گام نخست ضرورت دارد که خود دانشگاه پیام نور، رویکردها و راهبردهای کارآفرینانه برای طی امور

خود در پیش گیرد. تعامل خود با محیط‌های برون دانشگاهی و صنعتی را ارتقا بخشیده و در نهایت باید محتوای آموزشی مناسب برای توسعه کارآفرینی در دانشگاه تدارک ببیند.

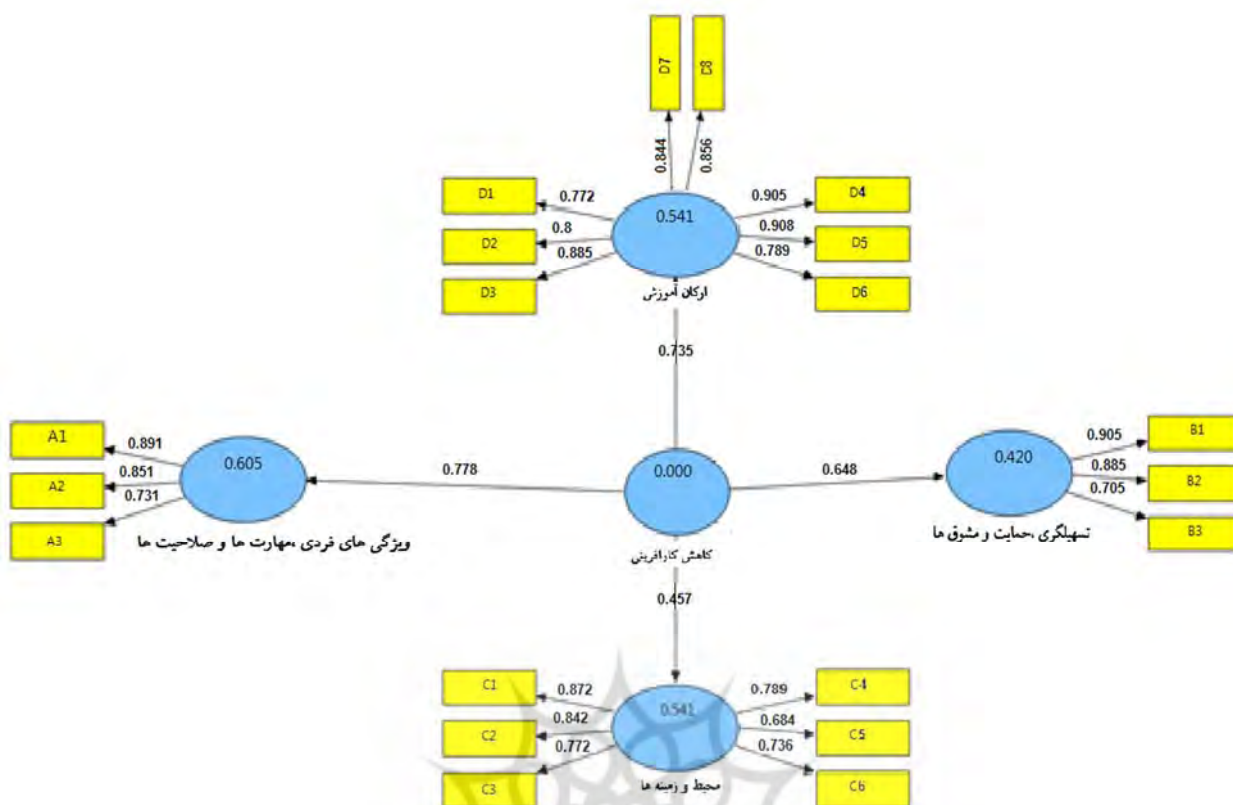
عامل سوم با مقدار ویژه ۵/۰۲۳ حدود ۱۸/۳۶۹ درصد از عوامل مؤثر بر موفقیت کارآفرینی را تبیین می‌نماید. این عامل که با عنوان عامل تسهیلگری و حمایت دولت نامگذاری شده است در خود متغیرهای مانند تسهیل در موانع کسب و کار، حمایت از توسعه و صنعت و بنگاه کارآفرین و در نهایت تشویق فعالان کارآفرینی و تشویق مردم به کارآفرینی را در بر می‌گیرد.

عامل چهارم با مقدار ویژه ۴/۵۸۹ حدود ۱۵/۹۶۲ درصد از عوامل مؤثر بر موفقیت دانش‌آموختگان و دانشجویان سال آخر دانشگاه پیام نور در بحث کارآفرینی را در بر می‌گیرد و با نام محیط اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی نامگذاری شده است. این عامل دربرگیرنده مقوله‌هایی نظیر محیط اقتصادی - مالی، محیط اجتماعی - فرهنگی - ارزشی، محیط سیاسی، محیط قانونی - حقوقی، محیط زیرساختی، محیط مدیریتی است.

چهار عامل فوق حدود ۷۲/۳۹۵ درصد از عوامل مؤثر بر موفقیت دانش‌آموختگان و دانشجویان سال آخر دانشگاه پیام نور استان تهران در بحث کارآفرینی را در بر می‌گیرد. عامل مهارت‌ها و ویژگی‌های فردی مهمترین عامل محسوب شده و سه عامل دیگر در بیان قرار دارند.

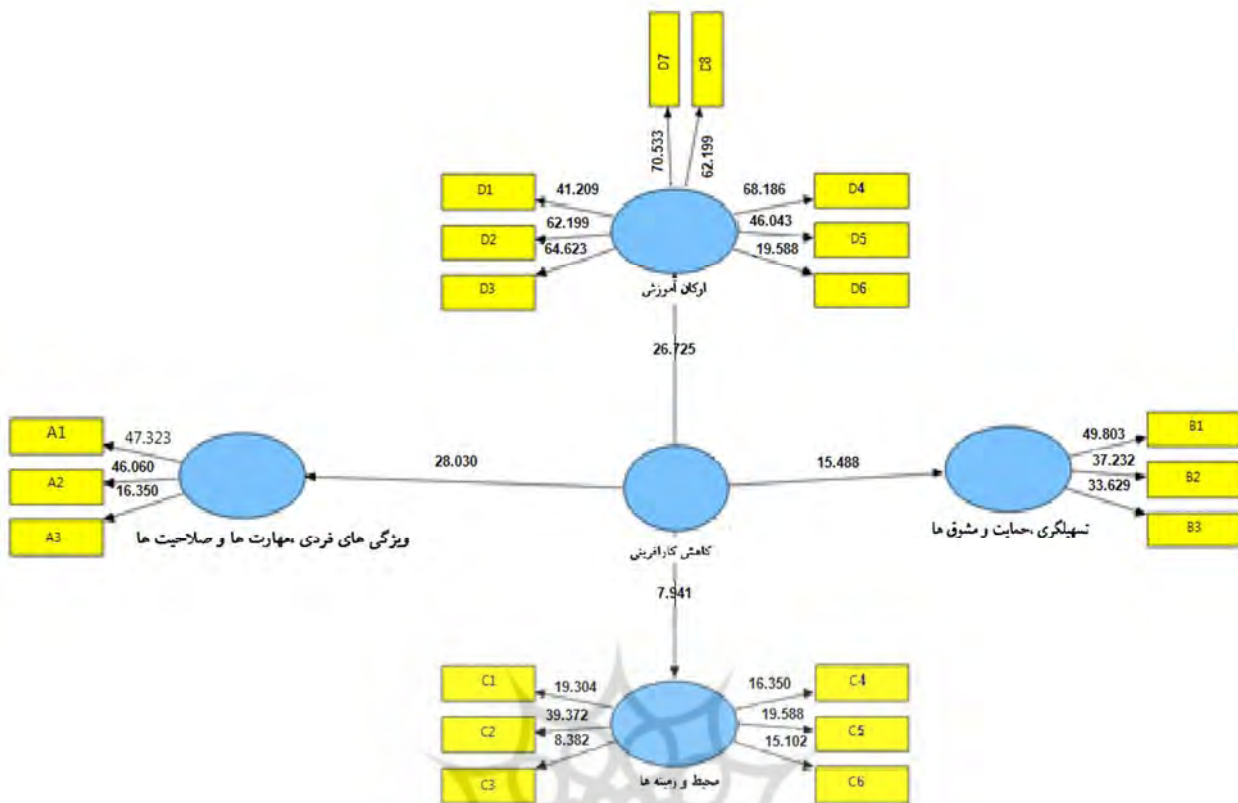
مدل یابی معادلات ساختاری، تکنیک تحلیل چند متغیری نسبتاً قوی از خانواده رگرسیون چند متغیری بوده که به پژوهشگر امکان می‌دهد مجموعه‌ای از معادلات رگرسیونی را به گونه‌ای همزمان مورد آزمون قرار داده و رویکرد آماری جامع برای آزمون فرضیه‌هایی درباره روابط بین متغیرهای مشاهده شده و متغیرهایی که مکنون است، به دست آورند. منظور استفاده از معادلات ساختاری در تحقیق حاضر، بررسی وضعیت برآزش و مناسب بودگی مدل مفهومی تحقیق و قابلیت تعمیم و توصیه آن است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نمودار ۱. مدل تحلیل عاملی تأییدی و معادلات ساختاری در حالت تخمین ضرایب استاندارد

طبق نمودار (۱)، ترتیب اثر متغیرهای کاهش کارآفرینی در دانشگاه پیام نور شامل وضعیت عوامل مرتبط با ویژگی ها، صلاحیت ها و مهارت های دانش آموختگان، وضعیت ارکان آموزش و در مرتبه سوم عامل حمایت های دولت (تسهیلگری، حمایت ها و مشوق ها) و در انتها متغیر شرایط محیطی با کمترین اثر قرار دارد. در این نمودارها اعداد و یا ضرایب به سه دسته تقسیم می گردند. دسته اول تحت عنوان معادلات اندازه گیری مرتبه اول نامگذاری شده که روابط بین متغیرهای پنهان و شاخص های آنان (گویه های پرسشنامه) می باشند. دسته دوم در راستای تبیین روابط بین متغیرها و ابعاد آن تعریف شده است (بارهای عاملی مرتبه دوم) و دسته سوم نشان دهنده روابط بین کاهش کارآفرینی و ابعاد اصلی چهارگانه می باشد (بارهای عاملی مرتبه سوم). بارهای عاملی استاندارد شده ای که برآورد می شود، بایستی بالاتر از ۰/۵ و به طور ایده آل ۰/۷ یا بالاتر باشد.

نمودار ۲: مدل در حالت قدر مطلق معناداری (T-Value)

نمودار (۲) مدل تحلیل عاملی تأییدی و معادلات ساختاری را در حالت قدر مطلق معناداری ضرایب (t-value) نشان می‌دهد. این مدل در واقع تمامی معادلات اندازه گیری و معادلات ساختاری را با استفاده از آماره t آزمون می‌کند. بر طبق این مدل، ضریب مسیر در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار می‌باشد اگر مقدار آماره t از ۱/۹۶ بیشتر باشد. روایی مدل به تفکیک تک تک گویه ها و در شرایط تجمیعی محاسبه شده (بالای ۰/۷۵)، شاخص نیکویی برازش ۰/۶، پایایی مرکب بالای ۰/۷، میانگین شاخص کیفیت مدل اندازه گیری ۰/۷۰۴ به دست آمده است.

بحث و نتیجه گیری

بر اساس یافته‌های به دست آمده از ابعاد کیفی و کمی تحقیق، ۲۰ مقوله در چهار دسته عوامل روی کاهش کارآفرینی دانش آموختگان تأثیر داشته‌اند. میزان و سطح کارآفرینی در دانش آموختگان دانشگاه‌های پیام نور استان تهران در حد کم تا نزدیک به متوسط بوده و اثر عوامل چهارگانه در نظر گرفته شده مؤثر بر کارآفرینی در حد زیاد، مورد تأیید قرار گرفته‌اند. بر اساس خروجی‌های تحقیق، مقایسه نظرات پاسخگویان بر حسب گروه سنی چهارگانه و گرایشات تحصیلی سه گانه (علوم انسانی، علوم پایه، فنی مهندسی و کشاورزی) نشان می‌دهد که هیچگونه تفاوت معنی‌داری بین نظرات پاسخگویان در خصوص مقوله‌های ۲۰ گانه نهایی استخراج شده و وضعیت کارآفرینی با متغیرهای مداخله‌گر وجود ندارد، یعنی همه گروه‌ها نظرات یکسانی در این خصوص ارائه داده‌اند.

تحلیل عاملی اکتشافی مقوله‌های ۲۰ گانه مؤثر بر کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان در دانشگاه پیام نور استان تهران نشان می‌دهد که چهار عامل نقش موثری در موفقیت کارآفرینی دانش‌آموختگان در دانشگاه پیام نور می‌توانند ایفا کنند. ترتیب اثرگذاری این عوامل شامل عامل فردی و شخصی و صلاحیت‌ها، عامل محیط رویکردهای دانشگاه، محیط بیرونی و وضعیت محتوای کارآفرینی، عامل تسهیلگری و حمایت دولت و عامل محیط اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی می‌باشند. همانگونه که مشاهده می‌شود، نتایج به دست آمده از تحلیل عاملی اکتشافی، همگرایی بالایی با نتایج به دست آمده از خروجی‌های تحلیل مضمون (بعد کیفی) و خروجی‌های ضرایب تغییرات (رتبه بندی بخش کمی) دارد.

خروجی تحلیل عاملی تائیدی نشان داد که عوامل وارد شده به تحلیل مدل ساختاری از نظر حضور متغیر و روابط بین متغیرها و دسته‌ها، معنادار بوده است. در واقع معادلات اندازه‌گیری مرتبه اول که سنجش‌گر روابط بین متغیرهای پنهان و شاخص‌های آنان (گویه‌های پرسشنامه) می‌باشند، اعداد دسته دوم که در راستای تبیین روابط بین متغیرها و ابعاد آن تعریف شده‌اند (بارهای عاملی مرتبه دوم) و اعداد دسته سوم که نشان‌دهنده روابط بین کاهش کارآفرینی و ابعاد اصلی چهارگانه می‌باشند (بارهای عاملی مرتبه سوم)، تماماً معنادار هستند و می‌توان مدل ارائه شده را مدلی قابل پیشنهاد برای جامعه علمی دانست. نتیجه این پژوهش با نتایج به دست آمده از تحقیقات (Mahmudi Khamiri Pur et al, 2022)، (Karimpour Malekshah et al, 2022)، (Daneshniya et al, 2021)، (Akbari et al, 2020)، (Dorri et al, 2020)، (Keshavarz, 2014) مطابقت دارد. (Akbari et al, 2020) نشان دادند که تحلیل شناسایی ۲۰ مؤلفه در پنج مقوله اصلی ۱- استراتژی و مدیریت، ۲- ساختار و فرایندها، ۳- فرهنگ، ۴- سیستم آموزشی و ۵- شبکه تعاملات به عنوان مؤلفه‌ها و مقوله‌های اصلی شکل‌گیری یک دانشگاه کارآفرین بیان شده است. در نهایت به منظور نشان دادن میزان اهمیت و اولویت این مؤلفه‌ها به عنوان ورودی تصمیمات سیاست‌گذاران عرصه آموزش عالی برای سوق دادن دانشگاه‌های کشور به سوی دانشگاه کارآفرین از روش تحلیل سلسله‌مراتبی گروهی استفاده گردیده است. در این راستا ضمن بهره‌گیری از نظرات ۷ تن از صاحب‌نظران و کارشناسان اهل فن در حوزه آموزش عالی، وزن و اولویت مقوله‌ها و مؤلفه‌ها محاسبه و ارائه گردیده است. بر این اساس پنج مؤلفه رهبری، سازمان‌دهی کارآفرینانه، مدیریت منابع، نگرش کارآفرینی و قوانین دارای بالاترین وزن و اهمیت هستند. (Keshavarz, 2014) نشان داد که درباره قصد کارآفرینانه بین گرایش‌ها سه گانه تحصیلی تفاوت معنادار وجود دارد و گروه فنی و مهندسی و کشاورزی، از قصد کارآفرینانه بالاتری برخوردارند. علاوه بر مقایسه نظرات چند گروهی (تحلیل واریانس چند طرفه)، با مقایسه نظرات دو گروه (جنس، شاغل و غیر شاغل، سابقه کار کارآفرینی و وضعیت تأهل) با بهره‌گیری از آزمون T مشخص شده است که رابطه معنادار در خصوص این چهار متغیر مداخله‌گر با مقوله‌های ۲۰ گانه نهایی استخراجی و وضعیت کارآفرینی از دیدگاه دانش‌آموختگان، وجود نداشته و در واقع می‌توان استنتاج نمود که نظرات تحت تأثیر شرایط فردی و شخصی گروه‌های پاسخگو قرار نگرفته است.

با توجه به نتایج پژوهش پیشنهادات زیر ارائه شد:

برای ارتقا مهارت‌ها و شایستگی‌ها و صلاحیت‌های فردی دانش‌آموختگان، پیشنهاد توسعه مفهوم تربیت در کنار مباحث تعلیم، برگزاری دوره‌های مهارتی، فراهم‌سازی بسترهای مناسب و شرایط الگو برداری و الگو یابی از افراد کارآفرین، بخشی از توصیه‌های قابل ارائه است. در بعد ارتقا مهارت‌ها باید به ترتیب روی مهارت‌های فنی، مهارت‌های مدیریتی و مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموختگان، سرمایه‌گذاری شود.

برای تقویت و اصلاح نگرش‌ها، رفتارها و ارزش‌های دانش‌آموختگان و دانشجویان در خصوص کارآفرینی باید روی حوزه روانی افراد کار نمود و با ارزش‌آفرینی‌های ملموس، تغییر ارزش‌ها و اصلاح رفتارها را رقم زد.

برای تقویت ویژگی‌های فردی و شخصیتی دانش‌آموختگان و دانشجویان مرتبط با کارآفرینی سه راهبرد شناختی-تحلیلی، رفتاری-ارتباطی و موقعیتی-وضعیتی باید در دستور کار قرار گیرد. تا فرد بتواند با بهره‌گیری از این سه راهبرد، توان مهندسی سه گانه نیازها و انگیزه‌ها-منافع-مبادلات و تعامل‌های خود را داشته باشد.

از بعد ارکان آموزشی ذیل اهداف و رویکردهای دانشگاه، بحث مأموریت دهی به دانشگاه و ارزشیابی و ارزیابی دانشگاه حول شاخص‌های تحقق کارآفرینی دانشجویان باید در دستور کار قرار گیرد. در واقع به‌نوعی حرکت به سمت دانشگاه نسل سوم طرح ریزی شود (گذر از کارآفرینی به کارآفرینی دانشگاهی و دانشگاه کارآفرین).

از بعد ارکان آموزشی ذیل ساختار و تشکیلات باید تاکید روی قابلیت‌های ساختاری دانشگاه پیام نور و ارتقا توان پشتیبانی از فعالیت‌های کارآفرینی و همچنین قابلیت‌های سیستمی و فرآیندی دانشگاه پیام نور برای تقویت کارآفرینی قرار گیرد. ساختارها و زیربخش‌های مرتبط با کارآفرینی در معاونت‌های سه گانه آموزشی، فرهنگی و پژوهشی، باید تقویت گردند.

از بعد ارکان آموزشی ذیل شرایط فراگیران، باید تاکید روی ارتقا کفایت و کارآمدی آموزش‌های کارآفرینی و همچنین سطح بندی و همسان‌گزینی گروه‌های مخاطب آموزش‌های کارآفرینی، قرار گیرد.

از بعد ارکان آموزشی ذیل شرایط آموزشگران و مدرسان دانشگاه پیام نور، باید تاکید روی ارتقا توانمندی و مهارت آموزشگران در مباحث کارآفرینی و همچنین طراحی سیستم پاداش و تنبیه آموزشگران مرتبط با خروجی‌های کارآفرینی باشد.

از بعد ارکان آموزشی ذیل محتوا، باید تاکید روی بهره‌گیری از محتوای کاربردی و اثربخش، همچنین سطح بندی شده قرار گیرد.

از بعد ارکان آموزش ذیل فناوری آموزشی، توصیه می‌شود که ارتقا فناوری‌های پایه و تقویت سطح دسترسی دانش‌آموختگان و دانش‌جویان به آنها صورت پذیرد.

از بعد ارکان آموزشی ذیل روش‌های آموزشی، بهره‌گیری از روش‌های فعال آموزشی و انطباق روش‌های آموزشی با نظام یادگیری کارآفرینانه باید در دستور کار باشد.

از بعد ارکان آموزشی ذیل محیط آموزش، توصیه به افزایش تعاملات دانشگاه با محیط‌های بیرونی خصوصاً بحث ارتباط صنعت و دانشگاه است. توسعه ساختارها و زیربخش‌های درون دانشگاهی مرتبط با کارآفرینی می‌تواند این تعامل را قویتر کند.

از بعد ارکان آموزشی ذیل نحوه ارتباط دانشگاه با دانش‌آموختگان خود برای توسعه کارآفرینی به اشکالی فعال و در عین حال اکتشافی و تکاملی، موارد ذیل پیشنهاد می‌شود: عضویت دانش‌آموخته در شبکه‌های کارآفرینی، همکاری دانش‌آموخته با پارک‌های علمی و فن آوری، مشارکت دانش‌آموخته در پروژه‌های تحقیقاتی دانشگاهی، همکاری دانش‌آموخته با برنامه‌های آموزشی کارآفرینی دانشگاه و انتقال تجربیات خود، حضور دانش‌آموخته در سمینارها و

گردهمایی‌های علمی، حضور دانش آموخته در دوره‌های کوتاه مدت و کارگاه‌های آموزشی، استفاده دانش آموخته از بانک‌های اطلاعاتی دانشگاه و کمک در جهت توسعه آن، دریافت مجلات، خبرنامه‌ها و بروشورهای کارآفرینی. از بعد ارزیابی عملکرد دانشگاه در بحث ارتقا کارآفرینی طیفی از شاخص‌های حداقلی و حداکثری، نظیر موارد زیر باید مورد توجه قرار گیرد: میزان توسعه قابلیت‌های کارآفرینی، میزان آموزش مهارت‌های کارآفرینی، ارائه واحدهای درسی مرتبط با کارآفرینی، تعداد رشته‌های آموزشی بین رشته‌ای، برگزاری همایش‌ها، جشنواره‌ها و رقابت‌های کارآفرینی، نسبت استاد به دانشجو، نسبت اعضای هیات علمی در هر یک از مرتبه‌های علمی، سرانه فضا و امکانات آموزشی، اعضا هیات علم عضو انجمن‌های علمی داخلی و خارجی، نسبت اعضای علمی ارتقا یافته، تعداد اعضای هیات علمی استخدام شده، نسبت دانشجویان تحصیلات تکمیلی، نرخ رشد اعضای موفق به اخذ جوایز علمی، نسبت نرخ رشد اعضا به نرخ رشد دانشجویان و نرخ رشد رشته‌ها، تعداد رشته‌ها، نرخ رشد پایان نامه‌ها، کنفرانس‌ها و کلاس‌ها، کیفیت خروجی یا معدل دانش‌آموختگان و نسبت دانش‌آموختگان دارای ایده، نسبت دانش‌آموختگان، دانشجویان و اعضای هیات علمی آشنا به مفاهیم کارآفرینی، تعداد مسابقات، جشنواره‌ها در زمینه کارآفرینی، تعداد اختراعات و نوآوری‌ها، تعداد انتقال و فروش فن آوری، درآمد حاصل از اعطای حق امتیاز و اختراع، تعداد محققین و اساتید شاغل در فعالیت‌های R&D، تعداد شرکت‌های مستقر در مراکز رشد نوآوری و فن آوری‌های پیشرفته، تعداد شرکت‌های انشعابی، میزان سرمایه گذاری در نوآوری، تعداد قراردادهای همکاری مشترک تکنولوژیک با صنایع.

در خصوص عوامل تسهیلگر منجر به کاهش موانع کسب و کار و کاهش مشکلات، دست دانشگاه به شکل مستقیم باز نبوده و تاکید باید روی جهت دهی سایر نهادها و دستگاه‌های مرتبط و تخصصی بیرونی بوده و اطلاع رسانی درون دانشگاهی از اقدامات انجام شده نیز اهمیت خاص دارد.

در خصوص عوامل حمایتی تسریع کننده و تقویتی، تاکید باید روی اخذ سهمیه دانشگاهی و اطلاع رسانی خاص برای اعضای هیات علمی و دانشجویان باشد.

درباره عوامل تشویقی، دو راهبرد تشویق مؤثر کارآفرینان و ارائه چهره مطلوب از کارآفرینی به کلیت جامعه باید در دستور کار قرار گیرد.

درباره عامل محیطی و زمینه‌ای مالی - اقتصادی، تاکید باید روی آموزش اصول تأمین مالی و مهندسی مالی و همچنین تحلیل بازارها برای دانشجویان قرار گیرد.

درباره عامل محیطی و زمینه‌ای اجتماعی - فرهنگی - ارزشی، تاکید باید روی فرهنگ سازی، حساس سازی و اصلاح باورها نسبت به کارآفرینی باشد.

درباره عامل محیطی و زمینه‌ای سیاسی نیز دانشگاه توان چندانی برای مداخله گری نداشته و تاکید باید روی آگاه سازی، شفاف سازی و حساس سازی صورت پذیرد.

درباره عامل محیطی و زمینه‌ای حقوقی - قانونی، آشنایی دانش‌آموختگان با حقوق اساسی، حقوق تجارت، حقوق معنوی و مالکیت فکری، اصول قراردادها، آشنایی با قوانین مالیات، بیمه، شهرداری و مواردی همانند باید در دستور کار باشد.

در خصوص عامل محیطی و زمینه‌ای زیرساختی، دانشگاه صرفاً می‌تواند با فراهم سازی یا تسهیل در دسترسی دانشجویان به امکانات و تجهیزات، مکان فیزیکی برای استقرار و مواردی همانند مؤثر باشد.

درباره عامل محیطی و زمینه‌ای مدیریتی، توسعه توانمندی‌های مدیریتی و آشنایی با اقدامات درون بخشی، بین بخشی و فرابخشی کارآفرینی توسط دانشجویان، باید در دستور کار قرار گیرد.

Reference

- Ahmadpour Dariani, M., & Matalabi, M. (2011). Presenting the lifelong learning model of entrepreneurship with an integrated approach (provided by the Entrepreneurship Education Consortium). *Work and society*, 134, 21-37. (In Persian)
- Boruck Klein, S., & Frederico C. M. (2020). ENTREPRENEURIAL UNIVERSITY: CONCEPTIONS AND EVOLUTION OF THEORETICAL MODELS. *Revista Pensamento Contemporâneo em Administração*, 14(4), 20-35. DOI: <https://doi.org/10.12712/rpca.v14i4.43186>
- Daneshniya, M., & Hadiyan, E., & Marzban, H. (2021). Investigating the institutional barriers to entrepreneurship development and the role of government in moderating them; The Case of Iran. *Economic Strategy*, 10(36), 71-108. SID. <https://sid.ir/paper/413751/en>
- Dorri, S., Amini Sadhi A. and Saraei S. (2020). Barriers to entrepreneurship in agricultural fields in university education in Isfahan Province. *Industry and University Quarterly*, 11, 53-62
- Gheidarpour, P. (2021). Academic entrepreneurship. Teaching pamphlet of Tehran University (taken from the pamphlets of Dr. Yadalhi, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran). (In Persian)
- Deveci, I., & Seikkula-Leino, J. (2018). A review of entrepreneurship education in teacher education. *Malaysian Journal of Learning and Instruction*, 15(1), 105-148, DOI: [10.32890/mjli2018.15.1.5](https://doi.org/10.32890/mjli2018.15.1.5)
- Fan, Xinqiao & et al. (2022). Quality evaluation of entrepreneurship education in higher education based on CIPP model and AHP-FCE methods. *Frontiers in Psychology*, 4(13), 1-12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.973511>
- Fernandes L., & Vaz-Curado, S., & Antony M. (2019). The concept of entrepreneur of Schumpeter in comparison to Kirzner. *Interdisciplinary Journal of Philosophy Law and Economics*, 7(3), 613-642. DOI: [10.30800/mises.2019.v7.1](https://doi.org/10.30800/mises.2019.v7.1)
- Greco, V., & Calin, D. (2017). Benefits of entrepreneurship education and training for engineering students. 8th International Conference on Manufacturing Science and Education. MATEC Web of Conferences 121, DOI: [10.1051/mateconf/201712112007](https://doi.org/10.1051/mateconf/201712112007)
- Jabeen, F., & Faisal, M. N., & Katsioloudes, M.I. (2017). Entrepreneurial mindset and the role of universities as strategic drivers of entrepreneurship: Evidence from the United Arab Emirates. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 24(1), 136-157. DOI: [10.1108/JSBED-07-2016-0117](https://doi.org/10.1108/JSBED-07-2016-0117). Corpus ID: 157152126
- José Bezan, M., & García-Olalla, A., & Paños-Castro ORCID, J., & Arantza, A. (2020). Developing the Entrepreneurial University: Factors of Influence. *Sustainability*, vol 12(3). DOI: [10.3390/su12030842](https://doi.org/10.3390/su12030842)
- Karimpour Malekshah, A., Taghvaei Yazdi, M., & Hashemnezhad Abari, F. (2022). Identifying the components and measuring the relationship between the dimensions of entrepreneurial knowledge in large-scale cooperatives. *Journal of Social Sciences Ferdowsi University of Mashhad*, 18(2), 371-339. doi: [10.22067/social.2022.74605.1126](https://doi.org/10.22067/social.2022.74605.1126). (In Persian)
- Keshavarz, M. (2014). Investigation of the entrepreneurial intention of Payame Noor University students and its determinants. *Journal of Entrepreneurship Development*, 7(3), 529-548. doi: [10.22059/jed.2014.52506](https://doi.org/10.22059/jed.2014.52506). (In Persian)
- Keykha, A., & POURKARIMI, J. (2021). Recreating the Entrepreneurship Ecosystem Model of Third Generation University (Case Study: University of Tehran). *JOURNAL OF TEACHING IN MARINE SCIENCE*, 8(24), 125-144. SID. <https://sid.ir/paper/964879/en>. (In Persian)
- Klucznik, A. (2021). The New Progression Model of Entrepreneurial Education Guideline for the Development of an Entrepreneurial University with a Sustainability Approach. *Sustainability* vol 13, 11243. <https://doi.org/10.3390/su132011243>
- Linan, F., & Rodrigues-Cohard, J.C., & Rueda-Cantuche, J.M. (2011). Factors affecting entrepreneurial intention levels: A role for education. *International Entrepreneurship Management Journal*, 7, 195-218. DOI: [10.1007/s11365-010-0154-z](https://doi.org/10.1007/s11365-010-0154-z)

- Mahmoudi Khmeripour, Y., & Gholighurchian, N., & Nur Rahmani, M. (2022). Identifying effective factors on the improvement of faculty members with an entrepreneurial approach (case study: Payam Noor University, Hormozgan Province). *Human resources training and development quarterly*. Volume 9, Number 32, pp. 1-20. (In Persian)
- Ozgula, U., & Ozlem K. (2015). Conceptual Development of Academic Entrepreneurial Intentions Scale. *Social and Behavioral Sciences*. vol 195, pp 881 – 887. DOI: [10.1016/j.sbspro.2015.06.367](https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.06.367)
- Philpott, K., Dooley, L., O'reilly, C. & Lupton, G. (2011). The entrepreneurial university: Examining the underlying academic tensions. *Technovation*, 31, 161-170. [10.1016/j.technovation.2010.12.003](https://doi.org/10.1016/j.technovation.2010.12.003)
- Silva, lasandahadi. (2012). *ACADEMIC ENTREPRENEURSHIP IN A RESOURCE CONSTRAINED ENVIRONMENT*. A thesis submitted to The University of Manchester for the degree of Doctor of Philosophy (PhD) in the Faculty of Humanities.
- Hayter, Christopher, Bruno Fischer & Einar Rasmussen. (2022). Becoming an academic entrepreneur: how scientists develop an entrepreneurial identity. *Small Business Economics*. volume 59, pp 1469–1487.
- Samin Egiro. (2022). 12 Main Theories of Entrepreneurship (Explained). [Google.com](https://www.google.com).
- Walter, S. G., & Block, J. H. (2016). Outcomes of entrepreneurship education: an institutional perspective. *J. Bus. Ventur.* 31, 216–233. doi: [10.1016/j.jbusvent.2015.10.003](https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2015.10.003).
- Watankhah, N., & Rezaei Moghadam, K. (2015). The components and obstacles of creating an entrepreneurial faculty from the perspective of students who are members and non-members of the student cooperative of the Faculty of Agriculture of Shiraz University. *Cooperation and Agriculture*, 4(15), 17-40. DIO: 20.1001.1.27835464.1394.4.15.2.3. (In Persian)
- Williams Middleton, K. (2013). Becoming entrepreneurial: gaining legitimacy in the nascent phase. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 19, 404-424. DOI: [10.1108/IJEBR-04-2012-0049](https://doi.org/10.1108/IJEBR-04-2012-0049)
- Xia, j., & Liu, W., & Tasi, S., & Li, G., & Chu, CH., & Wang, K. (2018). A System Dynamics Framework for Academic Entrepreneurship. *Sustainability*. vol 10(7), 2430. <https://doi.org/10.3390/su10072430>
- Xiao-Duo Q., & Jing Xia, W. L., & Sang-Bing, T. (2018). An Empirical Study on Sustainable Innovation Academic Entrepreneurship Process Model. *Sustainability*. vol 10(6). <https://doi.org/10.3390/su10061974>
- Yazdan Panah, M., & Zobeidi, T. (2017). The effect of entrepreneurial characteristics on entrepreneurial intention in Ramin University of Khuzestan. *Research and Planning Quarterly in Higher Education*, 23(2), 115-131. (In Persian)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی